

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRA

Biudžetinė įstaiga, A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius,
tel.+370 70662008, faks.+370 70662000, el.p. aaa@aaa.am.lt, <http://gamta.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188784898.

Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai
prie Aplinkos ministerijos
Juozapavičiaus g. 9,
Vilnius

2013-11-25
į 2013-10-25

Nr. (2.6)-A4-4372
Nr. (4)-V3-2452

Adresatams pagal sąrašą

ATRANKOS IŠVADA DĖL PRAVIRŠULIO TYRELIO PELKĖS NATŪRALAUS HIDROLOGINIO REŽIMO ATKŪRIMO POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO

1. Informaciją pateikė – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, A. Juozapavičiaus g. 9, Vilnius, tel.: (8-5) 272 3284, faks.: (8-5) 272 2572.

2. Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, A. Juozapavičiaus g. 9, Vilnius, tel.: (8-5) 272 3284, faks.: (8-5) 272 2572.

3. Planuojamos ūkinės veiklos pavadinimas – Praviršulio tyrelio pelkės natūralaus hidrologinio režimas atkūrimas.

4. Numatoma planuojamos ūkinės veiklos vieta – Kauno apskritis, Raseinių rajonas, Šiluvos ir Pagojukų seniūnijos ir Šiaulių apskritis, Radviliškio rajonas, Šaukoto seniūnija.

5. Trumpas planuojamos ūkinės veiklos aprašymas – Planuojamos ūkinės veiklos (toliau – PŪV) tikslas – atkurti teritorijoje hidrologinį režimą, palankų aukštapelkės išsaugojimui ir tolimesnei durpėdarai. Vieta, kurioje planuojama vykdyti ūkinę veiklą, patenka į Praviršulio tyrelio botaninio – zoologinio draustinio teritoriją, kuriai yra suteiktas Europos ekologinio tinklo Natura 2000 buveinių ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų statusas. PŪV bus vykdoma valstybei nuosavybės teise priklausančioje žemėje, gyvenamųjų statinių 1 km atstumu nuo PŪV zonos nėra, atstumas iki didesnės urbanizuotos teritorijos (Dievogalos) siekia 4 km. Praviršulio ežeras ribojasi su VI Radviliškio miškų urėdijos valdomais miškais. Praviršulio tyrelis ribojasi su dirbamų žemių plotais. 1,2 km atstumu nuo PŪV zonos yra rajoninės reikšmės kelias 3528 (Žaigynys – Liaubariai), iki krašto kelio 225 (Raseiniai – Baisiogala) beveik 2 km atstumas. Inžinerinių įrenginių PŪV zonoje ir mažesniu kaip 1,2 km atstumu nėra. Teritorijoje, kurioje bus atliekama PŪV nėra nekilnojamųjų kultūros vertybių, artimiausios nekilnojamosios kultūros vertybės yra kalnas vad. Šventikalniu, nutolęs 1,5 km atstumu ir Paluknio kapinynas, nutolęs daugiau kaip 2 km atstumu.

Pagal Raseinių rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą PŪV zona priskiriama prie saugomų gamtinių teritorijų, kurios vystymo prioritetas – saugomos teritorijos. Pagal Radviliškio rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą PŪV zona priskiriama prie saugomų teritorijų, kurios vystymo prioritetas – saugomos teritorijos, pagrindinės funkcijos – vertingų gamtinių kompleksų ir kraštovaizdžio apsauga ir tausojantis naudojimas.

Buveinių apsaugai svarbioje teritorijoje – Praviršulio tyrelyje (LTRAD0001) saugomos šios vertybės: 3130 Mažai mineralizuoti ežerai su būdmainių augalų bendrijomis; 3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 6230 Rūšių turtingi briedgaurnai; 6410 Melvenynai; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; 6530 Miškapievės; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7120 Degradavusios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7230 Šarmingos žemapelkės; 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai; 9050 Žolių turtingi eglynai; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 91D0 Pelkiniai miškai; 91E0 Aliuviniai miškai; Auksuotoji šaškytė; Dvilapis purvuolis; Pelkinė uolaskėlė. Paukščių apsaugai svarbioje teritorijoje – Praviršulio tyrelyje (LTRADB003) saugomi teterviniai (*Teatrao tetrax*) ir dirviniai sėjikai (*Pluvialis apricaria*).

Siekiant atkurti natūralų hidrologinį režimą planuojama patvenkti griovius ir Duburo upę, įrengiant užtvargas (iš viso 55) bei pylimėlius. Natūralaus hidrologinio režimo atkūrimas yra numatytas 2005 metais parengtame gamtotvarkos plane, kaip pirmasis uždavinys siekiant išsaugoti aukštapelkės ekosistemą su čia esančiomis vertybėmis. Tyrimų metu nustatyta, kad Praviršulio tyrelio aukštapelkės būklė vis blogėja. Pelkės hidrologinis režimas pažeistas dėl gruntinio vandens lygio pažeminimo nusausinus aplinkinius plotus, Duburo upės vagos pagilrinimo nužeminant Praviršulio ežero vandens lygį, pietinėje dalyje suregulavus šį upelį. Dėl grunto dalelių išplovimo ir dugno sėdimo skaidantis ir dūlėjant durpėms, Duburo upės vagos gilėjimas daro įtaką Praviršulio ežero vandens lygio tolimesniam žemėjimui. Dėl šių priežasčių yra svarbu patvenkti ir neleisti toliau gilėti Duburo upės vagai. Šiam tikslui tikslinga pastatyti užtvargas. Taip pat didelę įtaką turi pietrytinėje dalyje įrengti nuvedamieji grioviai, kurie pagal surinktą informaciją buvo skirti nusausinti plotą skirtą durpių eksploatacijai.

Projekto plane numatytos vietos, kuriose planuojama įrengti užtvargas, siekiant kuo daugiau sukelti gruntinio vandens lygį. Ant Duburo upės numatytos keturios gruntinės užtvargas, iš kurių viena su kintamo aukščio reguliavimu. Kitose vietose, atsižvelgiant į tai, kad mechanizuotas darbas praktiškai neįmanomas ir kad mechanizmai saugomoje teritorijoje sukeltų nepageidaujamą triukšmą ir deformacijas, numatyta įrengti 51 užtvaramą iš plastikinio įlaido. Įrengiant gruntines užtvargas, skersai Duburo upės vagos rankiniu būdu numatoma sukalti plastikinį įlaidą, kuris turėtų iki minimumo sumažinti filtracijos nuostolius per užtvanką. Numatoma, kad žemių užtvankų įrengimui bus naudojamas atvežtas priemolio, priemolio gruntas. Ant žemių užtvankos numatoma kloti priešerozinį vienasluoksnį sintetinį tinklą. Ant pakloto paviršiaus numatoma sukalti kuolus ir ant jų pinti žabų tvorelę, tikimasi, kad jie ateityje prigys. Gruntą, žemių užtvankų supylimui, planuojama privežti autosavivartėmis iki projekto plane nurodytos laikinos medžiagų saugojimo aikštelės, esančios už draustinio ribų. Iki reikiamų vietų gruntą planuojama išvežioti mini transporto priemonėmis, o medžiagas, plastikiniams įlaidams, prinešti rankiniu būdu. Planuojama, kad nebus naudojamos aplinkai pavojingos medžiagos, susidariusios medžiagų pakuočių ir kt. atliekos bus surenkamos. Numatoma, kad pervežant medžiagas gali būti deformuoti ir apgadinti lauko ir žvyro dangą turintys keliai, todėl baigus darbus pažeidimus planuojama atstatyti. Darbus planuojama vykdyti 2014 – 2015 metais, sausuoju metų laiku. Žuvų neršto, pavasario potvynio ir žiemos metu darbai nebus vykdomi. Dėl medžiagų vežimo į objektą, transporto keliamas triukšmas bus nežymus, neviršys nustatytų normų, darbai bus vykdomi darbo valandomis nuo 8 iki 17 val. Apie numatytus vykdyti darbus bus informuoti šalia žemės valdas turintys savininkai ir naudotojai. Pabaigus darbus, prie Praviršulio ežero ištakos (Duburo upės) numatyta įrengti metalinę 3 m ilgio hidrometrinę matuoklę ežero vandens lygio stebėjimui.

Planuojama, kad įrengus užtvargas vandens lygis grioviuose pakils ir bus artimas žemės paviršiaus lygiui, ir tai leis atsikurti aukštapelkėms būdingai augmenijai. Tikimasi, kad Praviršulio ežere vandens lygis pamažu atsistatys iki maksimalios 116,12 m altitudės per 10 metų laikotarpį. Atlikus matavimus, nustatyta, kad vandens lygio altitudės ežere 2012-07-19 buvo 115,59 m, 2013-03-08 – 115,63 m, 2013-03-08 – 115,67 m. Prognozuojama, kad atstačius vandens lygį Praviršulio ežere, hidrologinis režimas priartės prie natūralaus, padidės pelkės stabilumas, sumažės ežero eutrofikacijos procesas, sausiausiu metų laikotarpiu bus mažesnė įtaka pelkių sausėjimui. Kadangi privatūs sklypai yra toliau nuo patvenkimo zonos, numatoma, kad hidrologinio režimo atstatymas neturės jiems neigiamos. Tikimasi, kad hidrologinio režimo atstatymas neturės neigiamos įtakos ir urėdijos valdomiems miškams. Numatoma, kad aplinkiniai miškai nebus užlieti vandeniu. Ežero pakrantėse nežymiai pakils gruntinio vandens lygis, kuris pakeis medžių rūšinę sudėtį.

5¹. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumas

PŪV vieta priklauso Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms, Praviršulio tyrelis – Buveinių apsaugai svarbi teritorija (LTRAD0001) ir Paukščių apsaugai svarbi teritorija (LTRADB003). Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos 2013-10-24 rašte Nr. (4)-V3-2451(7.16) adresuotame Tytuvėnų regioninio parko direkcijai, nurodė, kad PŪV įgyvendinimas negali daryti reikšmingo neigiamo poveikio Natura 2000 teritorijoms.

6. Pastabos ir pasiūlymai

6.1. Planuojamos ūkinės veiklos užsakovas apie atrankos išvadą turi informuoti visuomenę LR aplinkos ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-370 patvirtinto Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo (Žin., 2005, Nr. 93-3472; 2012, Nr. 102-5207) nustatyta tvarka ir apie atliktą visuomenės supažindinimą raštu informuoti Aplinkos apsaugos agentūrą.

6.2. Gamtotvarkos projekte pateikti tikslius duomenis apie laikinos medžiagų saugojimo aikštelės įrengimą (aikštelės išmatavimus, numatomą saugoti grunto kiekį, medžiagas naudojamas aikštelės pagrindu ir kt.).

6.3. Planuojamus darbus paviršinių vandens telkinių apsaugos juostose ir zonose vykdyti nepažeidžiant LR Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ patvirtintų specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimais (Žin., 1992, Nr. 22-652; 2012, Nr. 110-5578) nuostatų.

6.4 Gamtotvarkos projekte pateikti informaciją apie atliekų susidarymą ir tvarkymą.

7. Pagrindiniai motyvai, kuriais buvo remtasi priimant išvadą

7.1. Planuojama ūkinė veikla bus vykdoma valstybei nuosavybės teise priklausančioje žemėje.

7.2. Įgyvendinta planuojama ūkinė veikla turės teigiamą įtaką kraštovaizdžio, buveinių ir biologinės įvairovės išsaugojimui.

7.3. Įgyvendinus planuojamą ūkinę veiklą, pakitęs hidrologinis režimas neturės neigiamos įtakos aplink esantiems privatiems žemės sklypams ir miškų urėdijų valdoms.

7.4. Planuojamos ūkinės veiklos zonoje ir 1 km atstumu nėra gyvenamųjų statinių.

7.5. Planuojamos ūkinės veiklos zonoje nėra inžinerinių įrenginių.

7.6. Planuojamos ūkinės veiklos darbai nebus vykdomi žuvų neršto metu.

8. Priimta atrankos išvada – planuojamai ūkinei veiklai, Praviršulio tyrelio pelkės natūralaus hidrologinio režimo atkūrimui, poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas.

Direktoriaus

Raimondas Sakalauskas

APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS 2013 M. LAPKRIČIO 25 D. RAŠTO NR. (2.6)-A4- 4372
ADRESATŲ SĄRAŠAS

Radviliškio rajono savivaldybės administracijai

Aušros a. 10, LT-82196 Radviliškis
Tel. (8 422) 69 003, faks. (8 422) 69000

Raseinių rajono savivaldybės administracijai

V. Kudirkos g. 5, LT-60150 Raseiniai
Tel. (8 428) 79 600, faks. (8 428) 51 604

Kauno visuomenės sveikatos centrui

K. Petrausko g. 24, LT-44156 Kaunas
Tel. (8 37) 331688, faks. (8 37) 331680

Šiaulių visuomenės sveikatos centrui

Vilniaus g. 229, LT-76343 Šiauliai
Tel. (8 41) 59 63 73, faks. (8 41) 52 54 75

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos

Kauno teritoriniam padaliniiui

Rotušės a. 29, LT-44033 Kaunas
Tel. (8 37) 22 86 41, faks. (8 37) 22 86 41

Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos

Šiaulių teritoriniam padaliniiui

Aušros al. 15, LT-76299 Šiauliai,
Tel./faks. (8 41) 523664

Kauno apskrities priešgaisrinei gelbėjimo valdybai

Nemuno g. 2, LT- 44294, Kaunas
Tel. (8 37) 37 23 37, faks. (8 37) 37 23 39

Šiaulių apskrities priešgaisrinei gelbėjimo valdybai

J. Basanavičiaus g. 89, LT-76160 Šiauliai,
Tel. (8 41) 39 79 35, faks. (8 41) 39 79 39

Žiniai:

LR AM Kauno regiono aplinkos apsaugos departamentui

Rotušės a. 12, LT 44279 Kaunas
Tel. (837) 320704, faks. (837 320854)

LR AM Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamentui

M. K. Čiurlionio g. 3, LT-76303 Šiauliai
Tel. (8 41) 524 143, faks. (8 41) 503 705